

De *Heilige Maagschap* van de laat-15de-eeuwse, Haarlemse schilder Geertgen tot Sint Jans werd in 1808 door koning Lodewijk Napoleon voor het Koninklijk Museum gekocht. Het behoort hierdoor tot de vroegste Nederlandse schilderijen in de collectie. In de eerste catalogus van het museum uit 1809 wordt het schilderij aan Jan en Hubert van Eyck toegeschreven met de toelichting: *Dit stuk is wegens deszelfs oudheid zeer aanmerkelijk, zijnde eene der eerste Schilderijen, welke met olieverf zijn geschilderd, even na de uitvinding in den jare 1410.* De toeschrijving aan Van Eyck werd in de jaren '50 van de 19de eeuw verlaten en in 1885 is Geertgen tot Sint Jans als maker herkend. Onder die naam heeft het schilderij in het Rijksmuseum steeds een centrale plaats ingenomen aan het begin van de opstelling van de vroege Nederlandse schilderkunst, sinds de jaren '20 in de westelijke kabinetten. Tussen 1983 en 2000 heeft het in de vaste opstelling ontbroken en onderging het schilderij, waarvan in het verleden de verflaag sterk geleden had, een langdurige en complexe restauratie. Dankzij de inspanningen van de restauratrice Gwen Tauber werd deze in het jaar 2000 succesvol afgesloten.

Begin 2001 keerde het schilderij in een nieuwe lijst terug op zaal. Dit

Nogmaals aandacht voor de *Heilige Maagschap* van Geertgen tot Sint Jans

• •

werd gevierd met een presentatie rond het schilderij over de restauratie (13 februari 2001-4 januari 2002) en een rijk geïllustreerde publicatie *The Holy Kinship – A Medieval Masterpiece* door Arie Wallert, Gwen Tauber en Lisa Murphy (Amsterdam 2001). Hierin wordt behalve op de restauratie en het schildertechnische onderzoek ook uitvoerig op de iconografie, de opdrachtgevers, de oorspronkelijke locatie en de toeschrijving ingegaan. De toeschrijving van het schilderij aan Geertgen tot Sint Jans werd voor het eerst betwijfeld door Davies in 1937 en het recentst door Albert Châtelet in 1980, die het schilderij geeft aan een navolger van Geertgen: de Meester van de Amsterdamse Heilige Maagschap. De auteurs van de publicatie uit 2001 maken echter op grond van de nauwe stilistische en schildertechnische overeenkomsten met Geertgens *De Bewening* in Wenen (fig. 1) duidelijk dat er aan de toeschrijving aan Geertgen geen twijfel kan zijn.

Op 30 maart 2001 vond in het Rijksmuseum een klein symposium plaats, gewijd aan het onderzoek dat tijdens de restauratie had plaats gevonden. Tot de sprekers behoorden Arie Wallert, Gwen Tauber, Henk van Os en Lisa Murphy, waarna Molly Faries en andere aanwezigen commen-

taar leverden. De eerste twee bijdragen in dit Bulletin zijn voortgekomen uit dit symposium. Henk van Os benadrukt de eucharistische iconografie van het schilderij, Lisa Murphy vergelijkt binnen het kader van de atelierpraktijken van Geertgen de ondertekening en de schildertechniek van Geertgens *De Bewening* met die in de *Heilige Maagschap*. De laatste bijdrage van Huub Baija is gewijd aan de verschillende lijsten die het schilderij tijdens zijn leven in het Rijksmuseum heeft gekend.